

Románia egyik legeldugottabb települése, a Duna-Deltában fekvő határmenti Periprava neve ma már a történelemkönyvekbe kívánkozik. Itt működött a kommunista állam leghírhedtebb kényszermunkatábora, ahova 1959-1964 között politikai foglyok ezreit hozták, közöttük erdélyi ötvenhatosokat, a rendszer „ellenségeit”. A félelem, a megaláztatás, az éhezés terrorja, a poklok pokla várt rájuk a mérhetetlen szenvedés és a halál árnyékában.

A hallgatás falát csak nagyon lassan sikerült áttörni az 1989-es rendszerváltás után, az igazságszolgáltatás ma is várat magára. Az ártatlanul elítéltek erkölcsi igazságtételre vágytak, de csalódnuk kellett, hiszen a törvények – néhány látványos példától eltekintve – megvédik a bűnösöket. Az egykori pártaktivisták, államügyészek és börtönparancsnokok gyermekei, unokái személyében hamis próféták prédikálnak a rendszerváltásról, demokráciáról, szabadságról. Miközben a fenti értékekért szenvedők és még élő túlélők legfeljebb abban bízhatnak, hogy valamikor mégiscsak bekövetkezik az igazságtétel.

Negyedszázados hallgatás után, 2014-ben per kezdődött Ion Ficior peripravai lágerparancsnok ellen. Az oláhokcsárdi születésű Ion Ficior négy éven át, 1960 október – 1963 szeptember között a peripravai 0830. számú munkatábor parancsnoka volt. Ezredesi rangban ment nyugdíjba, azóta sincs lelkiismeretfurdalása a haláltáborokban történtek miatt. A kivizsgálás során megállapítást nyert, hogy a munkatáborban uralkodó embertelen körülmények, a bántalmazások, az éhezés, az elégtelen közegészségügyi viszonyok és az orvosi ellátás hiánya 103 fogoly halálát okozta a parancsnoksága idején. Ő a második kommunista pribék, akit jogerősen szabadságvesztésre ítélték, miközben a vádemelés szakaszába jutott a harmadik bünvádi eljárás a galaci börtön egykori parancsnoka ellen. A bíróság mindhármukat külön-külön száznál több elítélt haláláért tartja felelősnek. Mégis, törvény elé állításuk és a közvélemény előtti leleplezésük elsősorban nem kivívó kegyetlenkedéseiknek köszönhető, hanem elsősorban annak, hogy az újkori román demokrácia szeme láttára, a posztkommunista eszméket fenntartó igazságszolgáltatás elodázásával megélték az aggkort.

Úgy látszik, a mindig sajátosan idomuló román demokráciában az emberiesség elleni bűncselekmények felgöngyölítéséhez hosszú évekre, bírósági eljárások sorozatára, farsztó pereskedésre van szükség. Pedig hatvan évvel ezelőtt egyik napról a másikra vitték el az ártatlanul meghurcoltak csoportjait, és ártatlanul juttattak a Securitate alagsoraiba, a hírhedt börtönökbe, a kegyetlen munkatáborokba. És micsoda ordító igazságtalanság: az egykori kínzók átlagnyugdíja sokszorosa az anyagi kárpótlásban nem részesülő kínzottakénak. Miközben a leszármazottaknak legfeljebb a keservesen kivívott rehabilitálás ténye, az erkölcsi elégtétel jut.

Az ártatlanul elítéltek a jézusi szeretet jegyében már megbocsátottak egykori fogvatartóiknak, kínzóiknak. Nem uralta őket bosszúvágy, csak igazságtételre vágytak. A megkésett, ám sohasem későn bekövetkező vádemelések csupán üzenet értékű példák. Az „utolsó ítéletre” figyelmeztetnek, aminek előbb-utóbb nem lehet gátja a múlt tagadása.

